

Handläggare:
Börje Wredén

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Ansvarskommitténs slutbetänkande: Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10)

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande över Ansvarskommitténs slutbetänkande: Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10) i enlighet med bilaga 1

Sammanfattning

Den parlamentariska Ansvarskommittén föreslår i sitt slutbetänkande inrättande av regionkommuner med ett samlat ansvar för hälso- och sjukvård och regional utveckling, i ett färre antal län än idag.

Landstingsdirektören föreslår i överensstämmelse med framförda synpunkter från RTN och HSN att landstingsstyrelsen i huvudsak tillstyrker kommitténs förslag, som är viktigt för utvecklingen i Stockholms- och Mälardalsregionen. I vissa avseenden föreslås dock att kommitténs förslag avstyrks.

Ärendet

Regeringen har sänt den parlamentariska Ansvarskommitténs slutbetänkande, SOU 2007:10 Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft, på remiss till Stockholms läns landsting till den 21 september. Finansroteln har begärt in yttranden från landstingsdirektören, Regionplane- och trafiknämnden och Hälso- och sjukvårdsnämnden. Landstingsstyrelsen beslutar om landstingets yttrande efter sommaren.

En sammanfattning av betänkandet finns i bilaga 2. En länk till det fullständiga betänkandet finns här:

Bilagor

1. Förslag till yttrande
2. Sammanfattning SOU 2007:10

http://www.regeringen.se/download/a50fe36e.pdf?major=1&minor=77520&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment

Kommittén föreslår en ny regional samhällsorganisation med tydligare roller och uppgiftsfördelning och en gemensam regionindelning för staten och den kommunala sektorn. Landstingen ersätts av direktvalda regionkommuner med ett sammanhållet ansvar för regional utveckling och hälso- och sjukvård. Samtidigt får nya länsstyrelser, som statens företrädare i länet, i uppdrag att samordna statliga verksamheter, bedriva tillsyn och redovisa tvärsektorieella kunskapsunderlag till regeringen. Kommittén förutsätter en ny regionindelning med väsentligt färre enheter än idag.

Kommittén lämnar förslag till en patientlag, förslag om ändringar i hälso- och sjukvårdslagen m fl lagar på området, samt förslag till lag om regionalt utvecklingsarbete och en mindre ändring i plan- och bygglagen.

Förvaltningens kommentar

Landstingsstyrelsen yttrade sig i april 2004 till Finansdepartementet enligt landstingsdirektörens tjänsteutlåtande och Regionplane- och trafiknämndens yttrande, över Ansvarskommitténs delbetänkande SOU 2003:123,.

Landstingsdirektören hade konstaterat att frågorna är viktiga för Stockholms läns landsting och den offentliga sektorns framtid. En central fråga är att utveckla förutsättningarna för hälso- och sjukvårdens framtida struktur och finansiering, samt förutsättningarna för det lokala självstyret. Avvägningen mellan patientens valfrihet och rättigheter gentemot finansärens möjligheter att styra vårdens organisation och innehåll bör ses över. Vidare anförde landstingsdirektören att nuvarande regionindelning inte är rationell för en optimal sjukvårdsstruktur. I anslutning till frågan om framtida regionindelning konstaterades att även en ökad statlig styrning av den högspecialiserade vårdens organisation kan visa sig motiverad.

De aspekter som landstingsdirektören poängterade har i stort tagits upp och behandlas utförligt i Ansvarskommitténs slutbetänkande

Regionplane- och trafiknämnden hade i huvudsak tillstyrkt kommitténs förslag och särskilt understrukit vissa aspekter av särskild betydelse för den regionala utvecklingen:

1. Det behövs ett vidare handlingsutrymme för den kommunala sektorn, d v s kommuner, landsting och regioner.
2. Det kommunala välfärdsuppdragets omfattning och finansiering är centrala frågor i det fortsatta arbetet.
3. Den statliga sektoriseringen och detaljregleringen utgör ett av de allra största problemen idag för kommuner och landsting/regioner.
4. Den regionala samhällsorganisationen bör ges särskild prioritet i det fortsatta utredningsarbetet.
5. Tilläggsdirektiven för kommitténs fortsatta arbete bör vara relativt öppna.

Punkterna 1, 3 och 4 har tagits upp och behandlas utförligt i Ansvarskommitténs slutbetänkande. Punkten 2 har delvis behandlats.

Regionplane- och trafiknämnden yttrade sig, enigt, i februari 2006 över en landstingsmotion om att ge landstinget det formella ansvaret för det regionala utvecklingsarbetet. Motionen är dock ännu inte behandlad av landstingsstyrelsen. Förutsättningarna för överföring av vissa uppgifter från länsstyrelsen, vilket till stora delar motsvarar förslaget från Ansvarskommittén, beskrevs av nämnden. De innebär för Stockholms läns del inga större organisatoriska och ekonomiska förändringar. En överföring av det formella regionala utvecklingsansvaret till ett regionalt självstyrelseorgan skulle dock ge ökad legitimitet för att ta initiativ, samla regionens aktörer, uttala sig offentligt för regionens räkning och företräda regionen i överläggningar med staten, andra regioner m fl aktörer. Nämnden anförde att erfarenheten är att detta inte är en symbolfråga utan en central fråga för Stockholmsregionen. I den komplexa storstadsmiljön med ett stort antal aktörer, komplicerade genomförandeprocesser och breda kontaktytor med t ex den statliga nivån behövs verkligen en erkänd, stark och välfungerande regional företrädare.

Vikten av den regionala organisationen lyfts fram av OECD i sin år 2006 framlagda studie, *OECD Territorial Reviews Stockholm, Sverige*. Man framhåller att den nuvarande förvaltningsstrukturen i regionen är dåligt anpassad till de uppgifter och utmaningar den står inför. Vid sidan av bristerna i infrastrukturen och i integrationen av invånare med utländsk bakgrund, lyfter OECD fram den regionala organisationen som avgörande för fortsatt internationell konkurrenskraft och att det är en av regionens allvarligaste svagheter och utmaningar.

Regionplane- och trafiknämnden har landstingsfullmäktiges uppdrag att utveckla förslag till en modern storstadspolitik. RTK:s skrift "En modern nationell storstadspolitik" ger ledning i arbetet med att analysera Ansvarskommitténs arbete. RTK och andra aktörer har under en längre tid arbetat med att analysera storstadens speciella förutsättningar och funktionssätt. Bakgrunden till detta arbete har varit en kraftig växt och förändring av storstädernas funktionssätt under de senaste decennierna där man kan konstatera att statsförvaltningens uppbyggnad inte är anpassad till storstädernas utveckling. Arbetet har nu legat till grund för en analys av Ansvarskommitténs behandling av storstadsfrågor och Stockholmsregionen i RTK Rapport 8:2007 *Ansvarskommittén och storstaden*.

En allmän slutsats är att storstaden omnämns mycket sparsamt i Ansvarskommitténs arbete och slutbetänkande. Det är mycket sällan som resonemang förs där kommittén markerar särskild relevans för storstäder eller där någon av Sveriges storstäder omnämns. Storstadens behov är dock representerade i kommitténs arbete på ett annat, mycket centralt, sätt. Utgångspunkten för kommittén är behovet av en tydligare ansvarsfördelning mellan staten och regionerna/kommunerna, vilket är helt i linje med de rekommendationer som framförts inom ramen för arbetet med en modern storstadspolitik.

RTK har i rapporten *Storstadspolitik 4:2005 Lokalt självstyre i regioner och storstäder i Europa*, visat att regelverken i de flesta länder skiljer sig åt mellan storstadsregioner och andra regioner. Ansvarskommittén har haft i uppdrag att reflektera om asymmetrier är önskvärda också i Sverige. Svaret är, på det hela taget, nekande. Mål och tydlighet och enhetlighet i samhällsorganisationen överväger. Dock håller kommittén en dörr öppen för asymmetrier om de är av mer begränsad omfattning. Enligt förvaltningens uppfattning borde kommittén här ha kunnat visa större öppenhet i denna fråga.

Övriga slutsatser i *Ansvarskommittén och storstaden*, som förvaltningen föreslår ingår i landstingets yttrande rör storstadens roll som tillväxtmotor, vikten av en renodlad statlig styrning och behovet av fördjupade resonemang om t ex högskolefrågor. Inom Stockholmsregionen är RUFSS redan idag regionens RUP, och med Ansvarskommitténs förslag förtydligas rollfördelningen mellan regionen och staten ytterligare, vilket är mycket positivt.

I remissen har regeringen formulerat 34 särskilda punkter som man önskar svar på från remissinstanserna huruvida man huvudsakligen tillstyrker eller

avstyrker. Förvaltningens förslag till yttrande utgår från och besvarar dessa punkter.

Vad gäller kriterier för regionindelning, som berörs i fråga 34, önskar man svar på huruvida de är viktiga eller mindre viktiga. Förvaltningen har i svaret till fråga 34 utvecklat sjukvårdens betydelse när det gäller regionindelningen.

Göran Stiernstedt